

Andreu Nin

Frågan om maktorganen i den spanska revolutionen

[Artikeln publicerades i *Juillet* (juli), som var POUM:s franskspråkiga internationella tidsskrift, n° 1, juni 1937. Detta är den enda artikel där Nin polemiserar direkt mot trotskisterna.]

Inget kan vara mer antimarxistiskt än att tillämpa ett på förhand färdigställt schema på alla händelser och alla revolutionära situationer, ett schema giltigt för alla tänkbara fall och på alla breddgrader. Pseudomarxister använder sig av den metoden i stället för utgå från konkreta situationer och utifrån dessa utarbeta den mest användbara taktiken. Det konkreta läget underkastas schemat, som ses som ett universalmedel och när det tillämpas blir resultatet helt och hållet negativt. Det var fallet med Kommunistiska internationalen under den beryktade ”tredje perioden”, som banade väg för fascismens seger i Tyskland. Och så är fallet med trotskisterna, vars lysande formler i praktiken visat sig vara helt sterila. Trotskij förfogar också över detta universalmedel, men ingenstans har han lyckats bygga någon kärna av någon större betydelse och inte heller har han lyckats utöva något märkbart inflytande i något enda land.

De ”rena” marxister som anlant hit intar den ansvarslösa hållning som privilegiet att inte ha något ansvar förlänar dem, och ägnar sig åt att granska POUM:s dokument och resolutioner under lupp och jaga efter misstag och avvikelser. Dessa ”rena” marxister har också sitt schema: den ryska revolutionen och leninismen, men de aktar sig noga för att ta hänsyn till vår revolutions specifika omständigheterna och att tänka på att leninismen inte består av en mekanisk upprepning av några formler och inte heller att den tillämpar dem i alla tänkbara lägen, utan att studera den levande verkligheten med hjälp av marxismens metod. När Marx och Lenin utvecklade den revolutionära taktiken var erfarenheterna av 1848 års revolution och Pariskommunen mycket betydelsefulla, men den ene såväl som den andre tillämpade lärdomarna av dessa händelser på varje särskilt fall och anpassade dem till de aktuella förutsättningarna och i förhållande till rådande styrkeförhållanden. Den ryska revolutionen innehåller ovärderliga lärdomar för proletariatet i världsmåttstock, men det skulle vara fullständigt främmande för marxismen att mekaniskt överföra erfarenheterna från Ryssland till Spanien, vilket de stackars lärjungarna till Trotskij, som inte har några rötter eller ställning i vår arbetarrörelse, förgäves försöker göra inför det revolutionära avantgardet i Spanien.

De ryska erfarenheterna och den spanska verkligheten

En av de viktigaste frågorna för vår revolution är obestridligen den som handlar om maktorganen. Behöver man påpeka att de nitiska väktarna av den ”rena marxismen” – kyska vestaler som skyr varje kontakt med den tarvliga verkligheten – har fått bråttom att sadla den ryska ”hingsten” för den spanska revolutionens räkning och förse oss med denna räddande utväg?

Schemat kan inte vara mycket enklare: ”I Ryssland uppstod dubbelmakt sedan sovjeterna bildats. På ena sidan sovjeterna, på den andra den provisoriska regeringen. Kampen mellan de båda slutade med att den provisoriska regeringen drevs bort och att sovjeterna erövrade makten. Således är det en oundgänglig förutsättning för att den proletära revolutionen ska segra, att en dubbelmakt existerar. I juli bildades kommittéer som samlades i en Central miliskommitté i alla byar, och detta utgjorde fröet till en revolutionär makt mot regeringen i *La Generalitat*. När dessa kommittéer upplöstes borde POUM ha inlett en omfattande agitationskampanj i syfte att återuppbygga dem.”

Ingen kan förneka att existensen av dubbelmakt är en faktor av största betydelse för revolutionen och att den spelade en avgörande roll i Ryssland 1917. Dubbelmakten uppstod på grund av att det bildats sovjeterna, som från de ordinära strejkkommittéer de varit i början på

grund av särskilda och specifikt ryska omständigheter omvandlades till embryonala organ för proletariats makt. Vari bestod egentligen dessa särskilda och specifika omständigheter? I att proletariatet i Ryssland inte hade varit med om något borgerligt demokratiskt stadium, och inte förfogade över egna massorganisationer och inte heller hade någon tradition av detta. Sovjeterna var de organ som revolutionen skapade, där arbetarna samlades, och automatiskt omvandlades till ett verktyg där deras strävanden kunde komma till uttryck. Frågan om ”sovjeter eller fackföreningar” var inte aktuell, eftersom de senare i själva verket inte började bildas förrän efter februarirevolutionen.

Fackföreningarnas roll i Spanien

I Spanien är läget mycket annorlunda. Fackföreningarna åtnjuter ett högt anseende och stor auktoritet bland arbetarna. De har existerat länge, har en tradition och arbetarklassen ser dem som det naturliga verktyget för att organisera sig. Dessutom har fackföreningarna i vårt land inte bara, som på andra håll, en rent korporativ karaktär. De har aldrig inskränkt sig till kamp för dagskrav, utan är klart politiska organisationer.

Denna omständighet förklarar till stor del varför revolutionen inte skapat särskilda organ som är tillräckligt livskraftiga för att kunna omvandlas till maktorgan. Av gammal vana vänder sig arbetarna i vårt land till fackföreningen både under normala förhållanden och i speciella situationer.

Är detta något dåligt? Är det något bra? Hur som helst ser verkligheten så ut och varje marxist värd namnet måste kunna värdera läget utifrån det konkreta läget och inte utifrån sina önsknings. En marxist agerar med **det som finns** och inte med **vad han skulle önska fanns**.

De revolutionära kommittéerna och Centrala miliskommittén

”Men” – kommer man att invända – ”under julidagarna bildades revolutionära kommittéer i alla samhällen”. Visst, men kommittéerna var långt ifrån några strikt proletära organ, utan organ inom folkfronten. Kunde de spela rollen av sovjeter? Har man inte glömt att ”alla” antifascistiska partier och organisationer, från klart borgerliga och konservativa ”Acció Catalana” till FAI och POUM ingick? Centrala miliskommittén, som var bildad med samma bas, kunde inte vara något embryo till en revolutionär makt mot *La Generalitat*-regeringen, eftersom den inte var något proletärt organ, utan ett organ för ”anti-fascistisk enhet”, ett slags utvidgad regering. Det existerade således ingen dubbelmakt¹, utan två analoga organ med likartad social sammansättning och inriktning. Det hade gått att tala om dubbelmakt om Centrala miliskommittén och regeringen hade haft olika social sammansättning. Men hur skulle det gå att ställa den ena mot den andra om de i grunden var likvärdiga?

Det bör också påpekas att fackföreningarna fortsatte att spela en dominerande roll, även när kommittéerna blomstrade som mest. Det var inte i Centrala miliskommittén, utan i de fackliga landsorganisationernas kommittéer som de viktigaste frågorna behandlades i första hand.

POUM:s syn på frågan om maktorganen

Men från allra första början propagerade POUM ihärdigt för att bildandet av proletära organ i syfte att ersätta de borgerliga maktorganen skulle kunna få ett oerhört inflytande över

¹ Detta är ett anmärkningsvärt uttalande från Nins sida (i maj 1937). Han förnekar således att den revolutionära resningen i juli 1936 hade lett till att det upprättades dubbelmakt, vilket annars är en uppfattning som de flesta akademiska historiker brukar hävda (liksom trotskister och andra vänsterkritiker av POUM). Enligt Nins resonemang är således den antifascistiska milisens centralkommitté inte fröet till ett proletärt maktorgan, utan ett organ för klassarbete?!! Nins deltagande i Generalitat-regeringen var enligt detta resonemang inte inledningen till ett klassarbete som stärkte den borgerliga republikanska regeringen, utan en logisk fortsättning av POUMs deltagande i Centrala miliskommittén. – Red

revolutionens frammarsch. Därför ställde man en Konstituerande församling baserad på arbetar-, bonde- och soldat-kommittéer mot det parlament som republikaner och stalinister försökte återupprätta. Men parollen vann inget gehör bland arbetarmassorna. POUM försökte senare, med lika dåligt resultat, konkretisera parollen genom att formulera den på följande sätt: ”En kongress av förtroendevalda i arbetarnas fackföreningar och organisationer bland bönder och soldater.” Begreppet ”församling” hade ersatts med ”kongress”, som var mer begripligt för arbetarna, och arbetarnas representation utgick direkt från de fackliga organisationerna, dvs från redan existerande organ. Parollen fortsatte att ha en ”propagandistisk karaktär” och fick inget genomslag bland massorna.

Men varför – kommer man också att invända – gjorde partiet ändå inget i praktiken för att bilda kommittéer? På grund av att om arbetarmassorna inte upplevde något behov av detta skulle det bara ha blivit ett sterilt försök, utan betydelse. Dessutom glömmer de som använder sig av detta argument att bolsjevikerna – som de oupphörligt erbjuder oss som ett exempel att underdånigt följa – **inte bildade** några sovjeter. Deras stora historiska förtjänst var att de utifrån den konkreta verkligheten, redan existerande sovjeter – de hade bildats spontant av arbetarna redan 1905 – omvandlade dem till verktyg för upproret i första hand och till organ för makten därefter. Och de som anklagar oss för att inte ha haft någon klar inriktning i denna fråga vill vi påminna om att taktiken varken kan vara oföränderlig och rätlinjig utan dialektisk – dvs måste anpassas efter en föränderlig verklighet – och uppmana dem att noggrant studera bolsjevikernas agerande 1917, så att de inser att bolsjevikpartiet inte inskränkte sig till att oupphörligt upprepa samma paroller, utan förändrade dem vid flera tillfällen beroende på läget.

Kommittéerna till revolutionens försvar

Majdagarna i Barcelona fick en del organismer att leva upp igen, som under de senaste månaderna hade spelat en viss roll i den katalanska huvudstaden och i några viktiga centra: Försvarskommittéer. Det rörde sig om organismer med en i huvudsak teknisk-militär inriktning och som bildats av CNT. Det var i själva verket de som hade lett kampen och som i varje kvarter drog till sig revolutionära arbetare och blev deras organisation. Med utgångspunkt från detta som existerade, förordade vårt parti att dessa organismer skulle breddas och omvandlas till Kommittéer till revolutionens försvar bestående av representanter för alla revolutionära organisationer. Partiet förordade att de skulle bildas inte bara på kvartersnivå, utan på alla arbetsplatser och att man skulle välja en Centralkommitté med ansvar för att samordna agerandet mellan alla baskommittéer. Detta initiativ fick inget omedelbart praktiskt resultat. Våra medlemmar agerade i nära samarbete med de existerande ”Försvarskommittéerna”, men lyckades inte bilda någon Kommitté, som svarade mot vår uppfattning.

För närvarande fortsätter partiet att upprepa samma paroll och har gett konkreta instruktioner till alla sektioner att de ska sprida parollen och satsa allt på att förverkliga den. Kommer vårt projekt att lyckas? Det får erfarenheterna avgöra, men under alla omständigheter kommer vi på intet vis att ge upp arbetet på att framföra paroller som på bästa sätt stämmer med det konkreta läget just då och fästa mindre vikt vid frågan om Kommittéerna om läget tillfälligt skulle kräva en annan inriktning för att åter ställa den i centrum när läget ändrats. Så skedde med en paroll som framförts under en kris nyligen i den katalanska regeringen. Där föreslog vi ”bildande av en regering med representanter för alla arbetarorganisationer”, vars främsta uppgift skulle vara att sammankalla en kongress med förtroendevalda från fackföreningarna samt böndernas och soldaternas organisationer. Så skedde också med parollen om ”bildande av en CNT-UGT-regering”, som fördes fram när Negríns kontrarevolutionära regering bildades och parallellt med upprättandet av Kommittéer till försvar av revolutionen.

Är dubbelmakt ett villkor för en proletär seger?

Som avslutning kommer vi att snabbt granska tesen om att dubbelmakt är en ofrånkomlig förutsättning för en proletär seger.

Vi vill genast slå fast att vi vägrar betrakta denna tes som någon ”dogm”. Bildande av Kommittéer, sovjeter eller andra revolutionära massorganismer och den dubbelmakt detta leder till utgör ett mäktigt och mycket effektivt redskap för arbetarna, men vi är absolut övertygade om att proletariatet i vårt land kan erövra makten utan att dessa maktorgan har upprättats innan. Går det kanske att förneka att arbetarklassen efter en segerrik resning skulle kunna ta makten och bilda en regering med representanter för de revolutionära organisationer som har gått i spetsen för resningen? Skulle vi då, på grund av en enfaldig fixering vid ett abstrakt schema, våga att ingå i en sådan regering? Vore inte en sådan regering en revolutionär arbetarregering? Och om denna fullt tänkbara hypotes blev verklighet skulle upprättande av adekvata maktorgan bli en senare fråga, efter att proletariatet tagit makten.

Därmed har vi i korthet gått igenom några av de tankar som vår revolutionära verksamhet föranlett beträffande frågan om maktorganen. Vi kan på förhand säga att de inte kommer att tillfredsställa dem som är för att lösa alla problem med hjälp av ett recept som är utarbetat med inlärd metod och giltigt under alla omständigheter. Men marxismen är inte någon dogm utan en metod för handling, och den avvisar formler för att i stället agera i en verklighet som är levande och rörlig. Det grundläggande är den revolutionära strategin; vad taktiken beträffar måste den anpassas till verkligheten. Givetvis är det svårare än att mekaniskt upprepa en formel.

Andrés Nin
Barcelona, 19 maj 1937

Översättning: Björn-Erik Rosin

Om Nin, Trotskij och POUM:s politik under det spanska klasskriget:

Pierre Broué: [Trotskij och spanska inbördeskriget](#)

Pierre Broué: [Majdagarna i Barcelona \(1937\)](#).

Andy Durgan: [De spanska trotskisterna och grundandet av POUM](#)

Andy Durgan: [Marxism, krig och revolution: Trotskij och POUM](#)

Wilebaldo Solano: [Andreu Nin och Leo Trotskij](#)